

18 mannen zeilen de wereld rond

Sedert Vasco da Gama de zeevaartroute naar Indië ontdekt had, stroomden de gouden dukaten de Portugese schatkist in. Maar de rijkdom werd met zware verliezen aan mensenlevens en schepen gekocht. Erger nog dan de sterkste stormen in de Indische Oceaan waren de Arabieren. Vermits de Portugezen hun handelsmonopolie aanstonden, overvielen zij hun schepen op zee en in de havens. Fernando Magellaan, een Portugees officier, had dat reeds verscheidene keren aan den lijve ondervonden. Hij werd driemaal gewond en hinkte sedertdien.

« Elk land houdt ergens op », zei hij tegen de Portugese koning. « Bezorgt u mij schepen, Majesteit, en ik vind voor U het uiteinde van Amerika. Als het lukt, dan hebben we eindelijk een veilige route naar Indië. De Arabieren zullen ons daar niet storen ».

Maar koning Manuel wees het verzoek af. Een ontgoochelde Fernando Magellaan ging naar Valladolid bij de Spaanse keizer, Karel V. Hier had hij meer geluk. Tegen alle adviezen van zijn raadgevers in stelde Karel V Magellaan vijf schepen ter beschikking. Maar het grootste deel van de 270-koppige bemanning moest men uit de gevangenen halen, want slechts weinig vrijwilligers meldden zich voor het schijnbaar hopeloze plan. Het kon enkel lukken als de wereld inderdaad rond was, en tot dusver had niemand zulks bewezen.

Op 20 september 1519 voeren de vijf schepen uit de Spaanse haven San Lucar de Barrameda. Magellaan was vastbesloten het meest zuidelijke punt van Amerika te vinden. Daarom wilde hij zijn vloot eerst naar Brazilië leiden. Maar al tijdens de reis over de Atlantische Oceaan komen Magellaans schepen in groot gevaar. Voor de kust van Zuid-Amerika zeilt Magellaan zolang naar het zuiden tot hij Patagonië, het zuidelijk deel, bereikt. De expeditie moet de winter, die daar van juni tot augustus duurt, aan land doorbrengen.

Wanneer de vijf schepen weer het ruime sop kiezen komt een ervan, de Santiago, in een zeestroming terecht en slaat te pletter op de klippen. Snel ter hulp snellende roeiboten van de overige schepen kunnen de bemanning helpen. Zo gaat het vol gevaaren verder. Op 22 oktober komt er een diepe baai in zicht. In de hoop dat dit de kans is om rond het Amerikaanse kontinent te varen, zeilt Magellaan binnen. Ondanks vele nauwe zeeëngten en dreigende riffen mondt de zeeroute na 27 dagen uit in een zee aan de andere zijde van Amerika - in de Stille Zuidzee. Vandaag noemt men deze zeestraat, die ten noorden van Kaap Hoorn tussen het Amerikaanse vasteland en het eiland Vuurland loopt, de « Straat van Magellaan ».

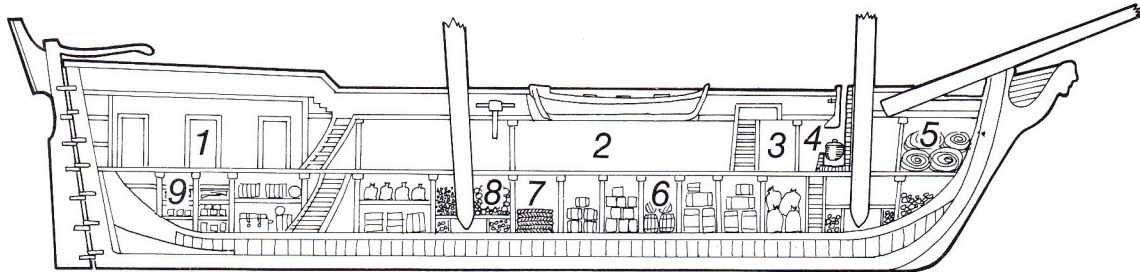
Na 70 dagen volle zee, de Stille Zuidzee, ontdekt Magellaan het grote eiland Cebu, dat tot de Filippijnse groep behoort. Hier leven Maleisiërs, een volk met een aanzienlijke beschaving. Magellaan sluit vriendschap met hun koning en kan zowaar het hele eiland voor Spanje in bezit nemen. Daartoe moet hij echter de koning van Cebu ondersteunen bij een veldtocht tegen de bewoners van het eiland Maktan.

Maar wanneer de strijd een aanvang neemt, lopen de laffe Cebukrijgers weg van het strijdtoneel. Magellaans trots en die van de Spanjaarden kan onmogelijk dit voorbeeld volgen. Zo staan zij nu alleen tegen de aanvallen van de wilden uit Maktan. De toenmalige musketten moeten na elk schot opnieuw en omstandig geladen worden. Maar daar is geen tijd voor. Zo wordt het een verbitterde strijd van man tegen man, waarbij het overwicht van de tegenstanders beslissend blijkt. Te laat beveelt Magellaan de terugtocht. De Spanjaarden kunnen de ring vijanden ternauwernood doorbreken. Ze halen de boten nog, maar verliezen daarbij twintig man. Als laatste van zijn troepen vlucht Magellaan naar het strand. Daar wordt hij met knotsslagen bedacht. De Spanjaarden zien nog vanuit hun schepen hoe zijn hoofd over het zand rolt. Magellaan, de grote ontdekkingsreiziger, is dood. Zoals men later vernomen heeft, werd zijn lichaam in stukken gehakt en bij het overwinningsmaal verorberd.

Wanneer de geredde Spanjaarden weer op Cebu landen, komt het ook daar tot een duidelijke opstand. Opnieuw sneuvelen twintig Spanjaarden. Ternauwernood lukt het kapitein d'Elcano de schepen in volle zee te krijgen. Hij is nu de aanvoerder van de

Fernando Magellaan op het Filipijnse eiland Maktan in gevecht met de inboorlingen. 1521.

Doorsnede van het schip van Magellaan: 1. Kajuiten - 2 en 3. Ruimten voor de bemanning - 4. Kombuis - 5. Zeilen - 6. Voorraden - 7. Ankertouwen - 8. Kolen en brandhout - 9. Kruit en wapens.

vloot. De Concepcion is nog slechts een wrak en men moet het schip verbranden. Met de resterende schepen bereikt d'Elcano de eilandengroep der Molukken, waar men de Spanjaarden vriendelijk ontvangt. Eindelijk kunnen ze hun laadruimten met kruidnagel vullen. Al hadden ze maar het vierde van wat ze nu hebben, dan zouden reeds alle expeditiekosten gedekt zijn.

De Spaanse kapitein maant aan tot de grootste spoed want hij bevindt zich in het handelsgebied van de Portugezen en moet er rekening mee houden dat er Portugese karvelen kunnen verschijnen.

Maar de Trinidad kan niet uitvaren. Er zijn lekken en de scheepsbodem moet worden vernieuwd. Kapitein Spinoza wil de wachttijd, met alle gevaren vandien, op zich nemen. Terwijl de Victoria alleen wegzeilt, wordt kort daarop de Trinidad door de Portugezen verrast. Van de 47 bemanningsleden zien, een hele poos later, slechts vier overlevenden het moederland weer.

De Victoria vergaat het niet veel beter. Het eveneens gehavende schip geraakt moeizaam door stormen en tropische onweders. De uitgeputte, uitgehongerde zeelui storten ineem bij de pompen waarmee ze voortdurend het binnendringend water moeten wegwerken.

Op 6 september 1522 loopt tenslotte dit laatste schip van Fernando Magellaans expeditie met zware averij de haven van Sevilla binnen. Het mag een wonder heten dat dit wrak nog bovendrijft. Sedert het trotse vertrek zijn haast 3 jaar, meer dan 1000 dagen verlopen, en tijdens deze periode heeft de Victoria 46.270 zeemijlen afgelegd.

Sedert mensenheugenis de langste zeereis. Slechts 18 man brengen het er levend af. Blootsvoets en in lompen gehuld strompelen zij naar de kerk. Zij staan erop om eerst God te danken voor hun redding. Kapitein d'Elcano laat de keizer weten: « Zijne Majesteit gelieve te vernemen dat wij de gehele aardbol rond zijn gevaren. In westelijke richting vertrokken, zijn wij teruggekeerd uit het oosten. De aarde is dus inderdaad een bol... ».

Dr. Hans-Otto Meissner

De grote ontdekkingsreizigers

Uitgever : A.-R. Bergereau, Esso Belgium N.V.

Alle rechten voorbehouden. Gehele of gedeeltelijke reproductie enkel met schriftelijke toestemming.

Tekst : Dr. Hans-Otto Meissner.

Gedrukt door ALBE N.V./DEURNE.

Kleurenillustraties.

Ary Bergen : blz. 10, 14, 15, 18, 22, 25, 29, 31, 34, 37, 40, 43, 54

Alex De Mulder : blz. 65 en 66

Günter Heesch : blz. 81, 86, 91, 94, 97, 103

Heinz Spohr : blz. 6, 51, 57, 59, 62, 65, 67, 73, 76, 84, 106

Dan Wanders : blz. 44, 45, 47, 70, 79, 99, 102

Omslag : Dan Wanders

Tekeningen en kaarten - Werner Friedrichs :

blz. 8, 9, 12, 13, 16, 20, 21, 24, 27, 30, 33, 35, 36, 38, 42, 48, 49, 50, 53, 61, 69, 74, 78, 92, 95, 98, 101, 105.

Inhoudstafel

Biografie van Dr. Hans-Otto Meissner	2
Woord vooraf van Gaston de Gerlache	3
Wereldkaart uit 1571	4
Leif Erikson. De eerste ontdekking van Amerika	6
Marco Polo's reis naar China - Miljoenenenschappen in bedelaarslompén	10
Christoffel Columbus ontdekt een nieuwe wereld	13
Vasco da Gama. De eerste zeereis naar Indië	17
Hernando Cortez veroverft Mexico	21
Francisco Pizarro. Het afschuwelijke einde van de Inca	25
Fernando Magellaan. 18 mannen zeilen de wereld rond	28
Francisco de Orellana. De gevangenen van de Amazone	31
Samuel Champlain in Canada	34
Francis Drake. De verschrikking der zeven zeeën	37
Kapitein Cook ontdekt 1.000 eilanden	40
Alexander Mackenzie. Dwars doorheen Noord-Amerika	44
Gerhard Rohlfs. In de bakoven van de Sahara	47
David Livingstone. Een leven voor Afrika	50
Henry Stanley. De rotsenbreker	53
Fritjof Nansen. Door nacht en ijs naar de noordpool	56
August Andrée. In een ballon over de IJszee	61
Adrien de Gerlache opent de zeeroute naar de zuidpool	64
Roald Amundsen/Robert Scott. Strijd om de zuidpool	66
Paul Graetz. Met de auto dwars door Afrika... 60 jaar geleden	68
Howard Carter. De gouden farao	71
Sven Hedin volgt de zijderoute	75
Hugo Eckener. Schepen in de lucht	78
Louis Blériot. De eerste vlucht over het kanaal	82
Hans Bertram. Zes weken in de hel	85
Heinrich Harrer. De vlucht naar Tibet	89
Edmund Hillary. Op de hoogste bergtop ter wereld	93
Auguste Piccard. De hoogste hoogte, de diepste diepte	96
Thor Heyerdahl. Kontiki en Ra	100
Wilfried Erdmann. 420 dagen alleen aan boord	103
Moderne wereldkaart 1971	108
Belangrijke data voor de ontdekking van de wereld	110